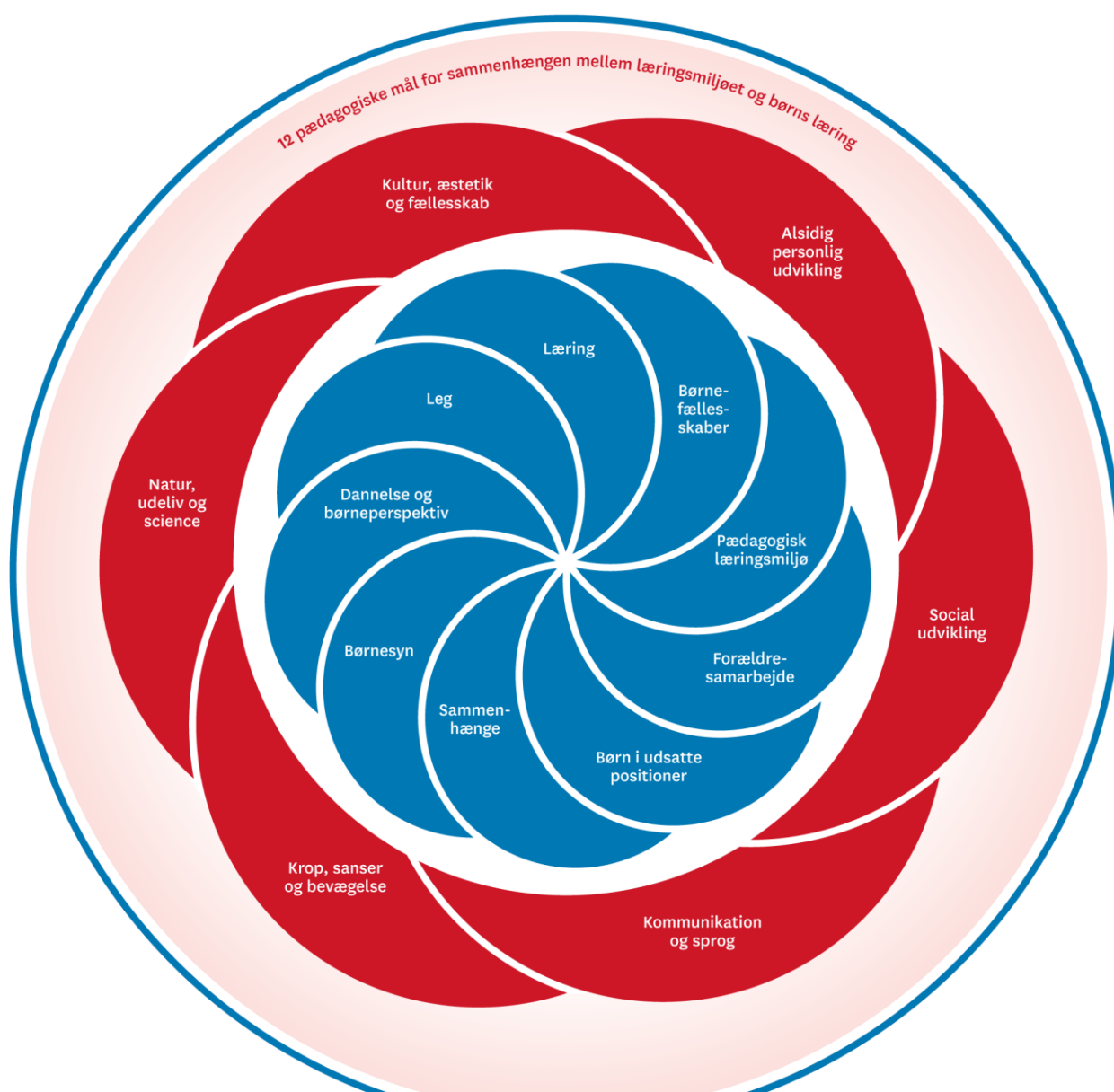

Pædagogisk læreplan for Område Tønder 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indhold

Hvem er vi?	2
Forord	3
Pædagogisk grundlag	5
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
Børnesyn	5
Dannelse og børneperspektiv	6
Leg	6
Læring	7
Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø	9
Samarbejde med forældre om børns læring	10
Børn i udsatte positioner	11
Sammenhæng til børnehaveklassen	13
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	15
Inddragelse af lokalsamfundet	15
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	16
De seks læreplanstemaer	17
Alsidig personlig udvikling	18
Social udvikling	20
Kommunikation og sprog	22
Krop, sanser og bevægelse	24
Natur, udeliv og science	26
Kultur, æstetik og fællesskab	28
Sammenhænge mellem de 6 læreplanstemaer	29
Evalueringskultur	30
Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan	32

Hvem er vi?

Område Tønder består af 6 institutioner, hvor Nordre Børnehave er områdeinstitution.

Ledelsen består af en områdeleder, fem daglige pædagogiske ledere og en souschef.

Nordre Børnehave ligger i den nordlige del af Tønder i et naturskønt område. Børnehaven har et dejligt stort hus, en stor legeplads med hyggelige oaser/legezoner rundt på legepladsen.

Børnehaven er normeret til 69 børn i alderen 3 - 6 år fordelt på 4 stuer

Specialgruppe er normeret til 13 børn, fordelt på 2 stuer.

Småbørnsgruppen er normeret til 11 børn

Digevejens Børnehus består af to huse: en vuggestue og en børnehave, der ligger i et naturnært område, hvor der er masser af muligheder for at udfolde sig og gå på opdagelse. Samtidig er der ikke længere til bycentrum, end at børnene kan gå derind.

Vuggestuen er normeret til 37 børn i alderen 0-3 år fordelt på 3 stuer.

Børnehaven er normeret til 70 børn i alderen 3-6 år fordelt på 3 stuer.

Børnegården er beliggende i Tønder midtby og er normeret til 13 børn i alderen 0-3 år og 50 børn i alderen 3-6 år. Børnegården har gode rammer både inde og ude. I huset er der blandt andet alrum, 4 børnegrupper, en stor rytmik-sal og et værksted i forbindelse med legeplads.

Børnegården har en skovhytte i gåafstand fra institutionen.

Møgeltønder Naturbørnehus er en integreret institution, som er normeret til 20 vuggestuebørn og 50 børnehavebørn. Børnene er fordelt på fire stuer i et dejligt lyst hus med gode rammer.

Institutionen ligger i en nedlagt grusgrav, et meget stort område med bakker og skrænter, omkranset af træer. En fantastisk naturlegeplads, som hver dag giver børnene muligheder for udfordringer og oplevelser i og med naturen.

Abild Børnecenter er en integreret institution, som ligger i Abild, få km nord for Tønder.

Institutionen er normeret til 12 vuggestuebørn, "Brumbasserne", og 40 børnehavebørn, "Bikuben".

Huset har gode pladsforhold og en spændende indretning med små rum, hyggehjørner og værksteder. Legepladsen er stor og udfordrende med masser af træer og en bålhytte.

Højer Danske Børnehaven er en integreret børnehaven beliggende i Højer by, hvor der er mange muligheder for at bruge nærmiljøet. Børnehaven er et stort hus i tre etager.

Børnehaven er normeret til 50 børn i alderen 3 til 6 år fordelt på 2 stuer.

Vuggestuen er normeret til 20 børn i alderen 0 til 3 år, fordelt på 2 stuer.

Området råder desuden over to busser som institutionerne bruger flittigt.

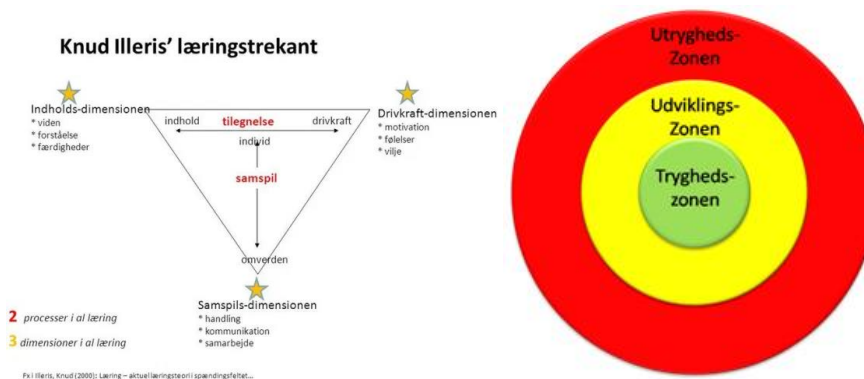
Forord

Den nye pædagogiske læreplan er et resultat af en længere proces, hvor alle seks institutioner i område Tønder, er repræsenteret gennem ledelse, medarbejdere, MED-udvalg, områdebestyrelse samt de seks institutioners forældreråd.

Samarbejdet i og mellem de ovennævnte fora, kræver en positiv og nær relation med gensidig respekt og forståelse, hvilket hele processen omkring udviklingen af denne læreplan har været præget af.

Den nye læreplan skal være rammen, der skaber de optimale forhold for vores børns trivsel, dannelse, udvikling og læring. Læreplanen skal understøtte, hvordan det pædagogiske personale og forældre i samarbejde motiverer og værner om børnenes trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Læreplanen tager udgangspunkt i Illeris' læringstrekant og Vygotsky's zone for nærmeste udvikling.

Læreplanen skal danne rammen om udviklingen af den fælles pædagogiske retning og praksis i Område Tønder. Omsætningen og udfyldningen af denne ramme foregår i de enkelte institutioner, i samarbejdet mellem det pædagogiske personale og forældrene.

De pædagogiske principper i daginstitutionerne i område Tønder foreskriver hvordan vi handler i praksis. Principperne er afledt af vores værdier, som er demokrati, Inklusion og omsorg

- Det pædagogiske personale er lydhør og inddrager børnene i beslutningstagning.
- Det pædagogiske personale giver børnene medansvar ved at inddrage dem i hverdagens gøremål.
- Det pædagogiske personale behandler alle børn lige ud fra en differentieret tilgang.
- Det pædagogiske personale understøtter børns mulighed for at danne venskaber.
- Det pædagogiske personale fokuserer på fællesskabet som generator for læring.
- Det pædagogiske personale anerkender og fremhæver det enkelte barns ressourcer.
- Det pædagogiske personale er nærværende i relationen med det enkelte barn.
- Det pædagogiske personale er opmærksomt på det enkelte barns trivsel
- Det pædagogiske personale understøtter barnet i at blive selvhjulpent og selvstændig

Pædagogisk grundlag

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber

Det grundlæggende børnesyn kommer til udtryk ved:

- Selv- og medbestemmelse
- Inddragelse
- Et hvert barn har ret til en god dag
- Barnet har ret til at være den han/hun er
- Barnet aktivt deltagende i planlægning
- Medarbejdere i børnehøjde
- Nærvær

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan børnesynet kommer til udtryk i deres pædagogiske praksis i arbejdet med 0-6årige:

- At være barn er en værdi i sig selv.
- Vi er forpligtede til at give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver.
- Vi skal værne om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst.
- Omsorg, nærvær, tryghed.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i en institution i område Tønder. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Dannelse og børneperspektiv kommer til udtryk ved:

- Aktiv samspil mellem voksne og børnegruppe
- Rutiner
- Selv- og medbestemmelse
- Demokrati
- Sætte kompetencer i fokus
- Barnets stemme – lytte til barnet
- SMITTE - GLS eller andre modeller
- Skriftlig evaluering
- Børnemiljøundersøgelser DCUM
- Nærmeste udviklingszone NUZO
- Kompetencehjul
- Opfølgning på data fra kompetencehjul

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan der i dagtilbuddets samlede praksis arbejdes med børnenes mestring af eget liv og ret til medbestemmelse:

- Dannelse er ” demokrati i børnehøjde”, det er læring i sociale spilleregler i samspillet med andre mennesker.
- Voksne der tager børneperspektiv, ved at være spørgende, undersøgende og nysgerrig sammen med barnet.
- Voksne der slipper tøjlerne og går med barnet i dets ”verdenssyn”
- Vi har blik for udviklende øjeblikke

Leg

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

Vi anser legen som grundlæggende for understøttelsen af børnenes sociale og personlige udvikling. Det er i legen, at børnene afprøver sig selv, skaber nære relationer til andre og venskaber opstår. Legen har derfor en helt særlig værdi, og det kan være svært at blive en del af børnefællesskabet, hvis man ikke kan indgå i legen.

Ligeledes er vi opmærksomme på, at den fysiske indretning, både ude og inde, er en facilitator for børnenes leg, fællesskab og fordybelse.

Den pædagogiske praksis, som understøtter legen kommer til udtryk ved:

- Skabe legemiljøer, hvor børn selv kan skabe egne legerum
- Prioritering af leg
- Voksnes fokus på at igangsætte og deltage i legen
- Rammesætning
- Legekultur
- Perspektiver på leg
- Positionering
- Risikofyldt leg

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan legen udvikles og organiseres i hele dagtilbuddets praksis:

- At vi som pædagoger ser os selv som semideltagere, vi sætter rammerne for legen, og hjælper/guider det enkelte barn med at agere i de forskellige lege/legegrupper (f.eks. konstruktionslege, rollelege, regellege m.m.).
- Fokus på mere leg i dagligdagen
- Fokus på børne- og voksen initierede lege
- Samspil og relationer er nøgleord for børns leg.
- Den lærerige leg

Læring

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Den pædagogiske praksis, som understøtter læring kommer til udtryk ved:

- Læring gennem leg
- Fokus på det pædagogiske læringsmiljø ud fra kompetencehjul
- Læringsteorier med afsæt i Knud Illeris og nærmeste udviklingszone (se forord)
- Børn lærer af hinanden
- Give børn lov og rum til at eksperimentere
- Læring gennem evaluering
- Fra ubevidst til bevidst læring

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan læring udvikles og organiseres:

- Vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone, med afsæt i det der interesserer børnene.
- Vi har fokus på, at læring foregår hele dagen i lege, rutinesituationer, børneinitierede- eller voksenforberedte aktiviteter.
- Legende læring

Børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal føle sig, som en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for.

Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Den pædagogiske praksis, der er hos os, og som understøtter udviklingen af både børnefællesskaber og det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig kommer til udtryk ved:

- Alle børn har mindst en god ven
- Relationer på tværs af alder og grupper
- Ligeværd
- Positionering
- Større og mindre fællesskaber

- Tydelige rammer
- Struktur
- Justering af praksis i forhold til hvad der virker
- Fællesskaber med større forældreinddragelse
- Åbne og lukkede fællesskaber

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan børnefællesskaber udvikles og organiseres:

- Vi forpligter os til at have et øget fokus på, at alle børn har mulighed for at være i børnefællesskaber, der giver mening for det enkelte barn.
- Alle børn føler sig som værdifulde og værdsatte i fællesskaber.
- Børnene er i små grupper, sammensat efter interesser og behov.

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i læreplanen.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er der fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Det pædagogiske læringsmiljø, som er til stede hos os hele dagen og i alle rutiner og aktiviteter, både de planlagte vokseninitierede aktiviteter og børnenes spontane leg og aktiviteter kommer til udtryk ved:

- Arbejde med rutinesituationer
- Mindre grupper
- Børneperspektiv
- Nysgerrig tilgang

- Positionering

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan det pædagogiske læringsmiljø udvikles og organiseres:

- Læringsmiljøet tager udgangspunkt i barneperspektivet, hvor barnet hele dagen bliver inspireret til leg og læring i børnefællesskaber.
- Vi har opmærksomhed på læring i forskellige miljøer, hvor nysgerrighed, gå på mod, selv-værd og bevægelse indenfor de 6 læreplanstemaer er i fokus.
- Forberedelse og planlægning
- Positionering
- Struktur med elastik

Samarbejde med forældre om børns læring

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde, indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Vi inddrager og involverer vi alle aktivt som ressourcer for deres børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, så det kommer til udtryk ved:

- At vi ser forældrene som en vigtig ressource
- Tilbud om samtaler
- Daglig dialog
- Involvering
- Forældremøde/arrangementer

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan samarbejdet med forældrene om børns læring udvikles og organiseres:

- Gennem dialoger opnås en fælles forståelse og udgangspunkt for samarbejdet omkring barnet
- Vi tager udgangspunkt i barnets perspektiv og nærmeste udviklingszone.
- Vi samarbejder med forældrene om tiltag med forståelse for at barnets liv er sammensat af to verdener (hjemmet/dagtilbud)
- Åben dialog med forældrene

Børn i udsatte positioner

For at opnå en positiv effekt i arbejdet med børn i udsatte positioner mener vi, det er nødvendigt:

- At den overordnede pædagogiske tilgang er inkluderende. Det betyder, at barnet bliver inddraget med de ressourcer, det har, og bliver respekteret og anerkendt som den person, det er. Alle aktiviteter skal foregå på en sådan måde, at barnet bliver en del af børnegruppen, dvs. at aktiviteterne skal tænkes ind i den samlede planlægning for arbejdet med alle børn. Det skal være meningsfuldt for barnet at være med i en inkluderende sammenhæng, dvs. barnet skal selv ønske at være en del af et fællesskab. Først da er inklusionen lykkedes.
- At der arbejdes målrettet og systematisk med læring.
- At de sociale relationer mellem barn og voksen ses som centrale i læringsprocessen.
- At relationen bygger på anerkendelse, og at der tages udgangspunkt i barnets styrkesider.
- At forældrene også mødes med anerkendelse og respekt, og at de ses, høres og inddrages i barnets dagligdag i børnehaven, så den basale tillid, som er så vigtig for et godt samarbejde, etableres og fastholdes til gavn for barnet.

Pædagogiske metoder:

- Vi vil arbejde med barnet i mindre grupper, hvor det er sammen med børn, som kan understøtte barnets trivsel, udvikling og læring.
- Vi vil inddrage barnets perspektiv og tage udgangspunkt i, hvad det er optaget af, og hvilke interesser barnet har. Det betyder, at den voksne skal give sig tid til at lære barnet at kende og være lydhør over for barnet.

- Vi vil indgå aktivt i læringsprocessen, dvs. være opsøgende, nysgerrige og undersøgende sammen med barnet.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, og vi udvikler rummelige fællesskaber, som alle børn oplever at være en del af. Det kommer til udtryk ved:

- Samarbejde med forældre
- Én god ven
- Anerkendende og respektfuld diskurs
- Opmærksom på det enkelte barn
- Refleksive processer/evaluerende praksis
- Kompetencehjulet, hvor der er fokus på nærmeste udviklingszone og handleplaner.
- Samarbejde med interne og eksterne faggrupper

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan arbejdet med børn i udsatte positioner udvikles og organiseres:

- Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn.
- Vi justerer pædagogiske tilgange, rammer, miljøer m.m., så det passer i den kontekst, som barnet befinder sig i lige nu.
- Voksne har dobbeltblik, blik for det enkelte barns behov og blik for fællesskabet
- Det er vigtigt at inddrage ethvert barn ligeværdig og mødes der hvor barnet er.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper.

Det er en helt ny verden, der møder barnet, når det starter i skolen. Det er derfor vores opgave sammen med skolen, at gøre overgangen så tryk og sammenhængende som mulig.

I børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til, og give børnene mulighed for, at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Det er vigtigt, at skole og daginstitution får en fælles forståelse af skoleparathed, mestringsbegrebet og et kendskab til hinandens pædagogiske praksis.

- Der afholdes samtaler i forbindelse med indskrivning til skole, hvor vi gennemgår barnets kompetencehjul og evt. skoleparathedundersøgelser med barn, forældre og skole.
- Børnene besøger SFO/skole sammen med pædagogisk personale.
- Der afholdes overleveringsmøde mellem børnenes pædagoger og skolen.
- Der holdes særskilt overleveringsmøde tværfagligt, hvor det skønnes nødvendigt.

Rammer for sammenhængende overgange

Godkendt af kommunalbestyrelsen d. 10. januar 2023.

Overgang fra børnehave til kommunal skole

- Børnehaven sikrer, at indstillinger til PPR, handleplaner m.m. i forhold til børn i udsatte positioner er udarbejdet før overgang til skole.
- Områdeledere og distriktsledere sikrer, at der udarbejdes et årshjul for samarbejdet vedr. overgangen ud fra minimumskravene.
- Skolen afholder informationsmøde for indmeldte skolebørn op til skolestart.
- Børnehaveklasselærer/pædagog kommer på minimum et besøg i den enkelte børnehave i kvartalet før skolestart. Formålet med dette besøg er at følge børnene i deres velkendte og trygge rammer med henblik på at understøtte relationsdannelsen mellem børnehaveklasselærer/pædagog og de kommende skolebørn.
- Den enkelte børnehave inviteres på minimum to besøg i skolen i foråret før skolestart.

- Der afholdes samtale med kommende skolebarn, forældre, pædagog og lærer/pædagog i børnehaveregi op til skolestart. Børnehaven sikrer, at barnets Kompetencehjul fremvises under samtalerne. Skole er initiativtager til at sende forslag til datoer, som koordineres i samarbejde med børnehaven.
- I forhold til børn med særlige behov og børn i udsatte positioner indkalder børnehaven/specialtilbud skolen til statusmøder i efteråret inden skolestart. PPR inviteres med til mødet, når der er en aktiv sag på barnet.
- Børnehaverne videndeler med skolerne om udsættelse af undervisningspligt, såfremt der er samtykke fra forældre.
- Skolerne har en opmærksomhed på, at invitere børnehaverne ind på skolerne til arrangementer eller andet, hvor børnene kan få mulighed for at møde de fysiske rammer tidligt.

I område Tønder er der tre kommunale grundskoler og tre private skoler. Der vil således være individuelle forskelle i overgangen til skole.

Vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til 0. klasse på de kommunale skoler. Det kommer til udtryk ved:

- Forældreinddragelse
- Meningsskabende fællesskaber med skolen
- Mål for arbejdet med de kommende skolebørn
- Dialog med samarbejdspartnere
- Stærke børnefællesskaber
- Overgangsarbejde
- Trivsel

Medarbejderne beskriver i nedenstående udsagn, hvordan arbejdet med sammenhæng til børnehaveklassen udvikles og organiseres:

- Vi rammesætter et tydeligt samarbejde med skolen, så overgangen til skolen bliver tydelig for barnet, forældrene og personale.
- De forskellige læringsmiljøer skal bindes sammen

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskolingen eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Det kommer til udtryk ved:

- Skabe paralleller mellem læringsmiljøet i institutionen og lokalområdet
- Vi benytter de muligheder vi har. Det kan blandt andet være sportshal, plejecenter, skoler, Tønder kommunes kulturelle tilbud og natur.
- Børnenes forståelse af lokalsamfundet
- Styrkelse af identitet i forhold til lokalsamfundet
- Pædagogiske overvejelser i forhold til at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der skaber merværdi.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Børnemiljø handler for os om, hvordan børn trives med hinanden, de voksne og de eksisterende rammer inde og ude. Med andre ord er det de fysiske, psykiske og æstetiske forhold i et dagtilbud, som udgør børnemiljøet. Daginstitutionernes arbejde med børnemiljøet skal sikre et miljø, som fremmer børnenes trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Vi integrerer det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det kommer til udtryk ved:

- Spørg og inddrag børnene
- Vi vil i arbejdet med børnemiljøet tage udgangspunkt i vores principper og vores pædagogiske målsætninger for at skabe et godt børnemiljø.
- I dagligdagen sikrer det pædagogiske personale at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø integreres i det pædagogiske læringsmiljø.
- Vi gør brug af DCUM's børnemiljøtermometer, som netop forsøger at indfange børnegruppens perspektiv i forhold til det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø.
- Børnemiljøet evalueres én gang årligt på personalemøder og forældrerådsmøder.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Kerneopgaven i dagtilbud er at sikre barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse. Det pædagogiske arbejde planlægges med udgangspunkt i de seks læreplanstemaer og mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og barnets læring.

Læringsmiljøet skal til enhver tid tage udgangspunkt i den aktuelle børnegruppes sammensætning, kerneopgaven og med udgangspunkt i barnets perspektiv.

Læringsmiljøer er hele dagen – alle dage. Enhver form for samvær er at betragte som et læringsmiljø.

I vores praksiseksempler arbejder vi med det pædagogiske læringsmiljø og læreplanerne i forhold til tre perspektiver på det pædagogiske arbejde – rutiner, vokseninitierede aktiviteter og leg.

Når der i praksisbeskrivelserne står ”vi / voksen”, menes der det pædagogiske personale.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets muligheder for at indgå i relationer og fællesskaber
- Vi sætter ord på barnets initiativ, behov og følelser i et resourceperspektiv
- Vi understøtter barnets muligheder for at sige til og fra i legen
- Vi omtaler barnet ved navn for at styrke barnets identitetsfølelse
- Vi udfører relations kompetente handlinger og er gode rollemodeller

Praksiseksempler

Beskrivelse af rutine omkring selvhjulpenhed i garderoben

I forhold til positionering er der voksne tilstede i garderoben, som placerer sig synligt og er klar til at hjælpe og guide barnet, der henvender sig. Opmærksomheden rettes på barnet, der har brug for hjælp.

Der er opmærksomhed på at skabe et roligt og overskueligt læringsmiljø og møde barnet ved nærmeste udviklingszone.

Barnet motiveres til selvhjælp og der opfordres ligeledes til, at børnene hjælper hinanden.

Anerkendelse og ros gives ved små succeser. Vi ser det enkelte barn og dets mestring.

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med omsorg og tryghed ved opstart af nye børn

For at skabe tryghed for barnet og forældrene, får det enkelte barn tilknyttet en kontaktperson.

Kontaktpersonen sørger for rundvisning og opstartssamtale. Der tages udgangspunkt i barnets og forældrenes behov. Vi bruger vores faglighed i guidning af forældrene i indkøringsperioden. Her er det vigtigt, at huske barnets perspektiv.

I starten er det kontaktpersonen, der er sammen med barnet, så det kan føle sig trygt. I den første tid tydeliggøres, hvem der tager imod barnet om morgenen, så både barn og forældre er trygge ved situationen.

Det er kontaktpersonens opgave, at videregive oplysninger om barnet og familien til kollegaerne.

Fremover er det kontaktpersonen, der afholder forældresamtaler og tager kontakt til PPR, sundhedsplejerske mm, hvis der er behov for det.

Er barnet trygt ved én voksen, har barnet bedre forudsætninger for at danne relationer til det øvrige personale og børn fremadrettet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets muligheder for at indgå i meningsfulde fællesskaber
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet med udgangspunkt i vores barnesyn.
- Vi understøtter barnets relationelle færdigheder

Praksiseksempler

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med leg

Vi ser legen som et socialt fællesskab, hvor børn udvikler deres sociale relationer. Det er grundlæggende vigtigt, at børnene er en del af et fællesskab. Børnenes oplevelser omsættes til leg og de bearbejder alle erfaringer derigennem.

Vores rolle er først og fremmest, at tage udgangspunkt i barnets perspektiv. Ser vi et barn i periferien af en leg, er det vores opgave, at finde ud af om barnet gerne vil ind i legen og hjælper barnet ind i fællesskabet.

Børnene guides i at udvikle og danne positive strategier i forhold til legen. Vi er med til at udvikle legen og er f.eks. med til at finde de fornødne materialer.

Læringsmiljøet rammesættes, så børnene har mulighed for at lege uforstyrret.

Beskrivelse af hvorfor vi arbejder i små grupper

I forhold til den sociale udvikling har vi bl.a. fokus på at skabe mindre grupper og små læringsrum.

Dette styrker både nærvær og relationer, ro og forudsigelighed. Ro og overblik giver overskud for barnet til at danne nære relationer.

Ved at vi har rammesat små læringsmiljøer, ser vi at børnene indgår i flere meningsfulde fællesskaber. Her er der mulighed for, at bevæge sig ud af egen komfortzone og dermed danne nye relationer, da barnet er trygt i gruppen.

Barnet understøttes og guides så det kan deltage meningsfuldt i fællesskabet.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det altid understøtter den aktuelle børnegrupes kommunikative og sproglige udvikling
- Vi arbejder med sprogligt og kommunikativt fokus hele dagen og i alle sammenhænge – rutiner, aktiviteter og leg
- Vi understøtter børnenes refleksive kompetencer til deres omverden og hinanden
- Vi formulerer os ressourceorienteret, med omhyggelighed og er gode rollemodeller

Praksiseksempler

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med gentagelser til udvikling af barnets sprog og kommunikation

Børns sprog udvikles ved dialog, ved at lytte og fortælle.

Vi er lyttende, interesseret, nysgerrig på barnets initiativer med øje for barnets nærmeste udvikling.

Der skabes et læringsmiljø, hvor der kan indgå sproglege, fagtelege, fantasilege eller dialogisk læsning.

Dagligdagens rutiner understøtter genkendelighed, gentagelser, som styrker barnets evne til at sætte ord på.

Praksiseksempel: Dialogisk læsning

Vi arbejder med dialogisk læsning i små grupper. Gennem dialogisk læsning udvikles barnets nysgerrighed ved at den voksne fx stiller åbne spørgsmål.

Den voksnes rolle er at være nysgerrig, lyttende og reflekterende sammen med børnene. Forløbet kan afsluttes med en kreativ proces.

Den kreative proces kan eventuelt være at der læses Rødhætte og ulven, derefter se den på film og børnene fremviser eventyret ved brug af hånddukke eller som teaterforestilling.

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med Kommunikation og sprog når børnene støttes i konfliktløsning

Ved konflikter mellem børn er de voksne tilgængelige og parat til at guide. Det er vigtigt, at afvente om børnene selv kan løse konflikten eller om de har brug for hjælp.

Børnene får hjælp til at sætte ord på det skete, og der tales om, hvad de kan gøre i stedet. Der guides i forskellige løsningsstrategier fx vise STOP-tegnet, sige fra eller hente en voksen.

Med tiden mestrer mange af børnene konflikterne selv ved hjælp af løsningsstrategierne og de bliver bedre til at sætte ord på egne følelser.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøer der understøtter barnets muligheder for at udforske og eksperimenterer med egen krop
- Vi udvikler læringsmiljøet så det understøtter et alsidigt bevægelsesmønster hos det enkelte barn
- Vi understøtter barnets mod til at eksperimentere med sanserne og brug af kroppen
- Vi er gode rollemodeller og støtter barnet i forhold til nærmeste udviklingszone

Praksiseksempler

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med at understøtte børnene i risikofyldt leg i Specialgruppe, vuggestue eller småbørnsgrupper.

I dagligdagen er der fokus på at udfordre barnet på dets udviklingsniveau.

Sansebane:

Der er baljer, med forskellige materialer i. Det kan være vat, havregryn, koldt og varmt vand, fjer pasta mm. Banen stilles op enten ude eller inde og børnene opfordres, understøttes og guides gennem banen. Barnet tilbydes hjælp alt efter, hvad det har brug for. Barnet bliver mere modig og mestrer mere jo flere gange banen tages frem. Barnet udviser glæde og stolthed, når det mestrer noget nyt. Barnet får en succesoplevelse og får mere selvværd. Det kan bruges i andre sammenhænge, hvor de nye handlemuligheder flytter barnets egne grænser.

Beskrivelse af hvordan vi arbejder med at understøtte børnene i risikofyldt leg i børnehaven

Det er vigtigt, at vi italesætter, hvordan vi hver især oplever risikofyldt leg. Den risikofyldte leg skal ses ud fra barnets perspektiv, da det er barnet, der risikerer noget og sætter noget på spil.

Praksiseksempel: At klatre i træer

Barnet stræber efter at udvikle færdigheder. De spejler sig i de andre børn og tager en vurdering af egne evner.

Oplevelsen af mestring giver barnet nye muligheder og følelsen af succes. Derved øges barnet selvværd og selvtillid.

Vi understøtter, motiverer og guider barnet til at tro på egne evner. Det er vigtigt at have øje for de børn, som ikke har fornemmelse af egen krop og sanser.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets naturlige nysgerrighed og muligheder for at have en eksperimenterende tilgang
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så barnet får alsidige oplevelser med natur, udeliv og science
- Vi arbejder med matematisk opmærksomhed i rutinepædagogik og planlagte aktiviteter
- Vi arbejder med fokus på bæredygtighed i et bredt perspektiv
- Vi arbejder med en nysgerrig og eksperimenterende tilgang og er gode rollemodeller

Praksiseksempler

Beskrivelse af hvordan vi bruger legepladsen til at være nysgerrige på naturen

Legepladsen ses som et naturlæringsmiljø, hvor børnene er nysgerrige og kan undersøge alt, bl.a. dyr og planter.

Praksiseksempel: At vende en stor sten eller træstub

Børnene har stor interesse i at finde små krible krable dyr på legepladsen. Børnene tager selv initiativ til at finde dem ved fx at vende sten, en træstub eller spørge om hjælp. Vi hjælper og guider til, hvor der kan findes små dyr, og sætter ord på hvilke dyr, der er fundet. De børn der er i periferien opfordres til at være med på eget niveau. Sammen med børnehavebørnene udvides viden ved at kigge på plancher, i bøger eller søge information på iPad.

Desuden er der fokus på hvordan der passes på dyrene, og de miljøer de lever i.

Beskrivelse af hvordan vi understøtter børnene i, at finde kreative løsningsstrategier i naturen

Naturen på legepladsen skal byde på vild og utæmmet natur. Mangfoldigheden giver barnet lyst til at udforske kreative tanker og handlemuligheder.

Praksiseksempel: Vand og sand

Børn drages af vand og er bevidste om, at det er en kostbar ressource på legepladsen. De finder egnede redskaber, der kan bruges til at transportere vandet fra ét sted til et andet. De koordinerer, planlægger og samarbejder med hinanden for at finde løsningsstrategier ved fx at hente vand fra et bildæk til at fylde et vandhul.

Når et barn henvender sig for at søge viden eller praktisk hjælp, guider vi og anerkender barnets initiativ.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter børnenes muligheder for at være skabende
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets lyst til at udforske kulturel forskellighed
- Vi skaber muligheder for at barnet kan være deltagende i forskellige kulturelle begivenheder
- Vi understøtter med sprog og handling et ressourceorienteret børne- og menneskesyn og er gode rollemodeller

Praksiseksempler

Generel beskrivelse af traditioner og hvordan vi ser og arbejder med fællessang/samling i december

Tradition ses som en tilbagevendende begivenhed, som er eller bliver genkendelig for børnene. Traditioner i institutionen er en del af kulturen i samfundet.

Traditioner skaber et fællesskab, hvor barnet oplever, at være en del af noget. Det giver mening for barnet, og det føler sig betydningsfuld og kan bidrage med noget i fællesskabet.

Èn af mange traditioner er fællessamling i december. Her samles alle i institutionen, hvor stuerne på forskellig vis bidrager med indslag.

Børnene efterspørger fællessamlingen og deltager på hver deres måde.

Børnene finder hinanden på tværs af stuerne, hvilket skaber følelsen af fællesskab.

Vi vil beskrive hvordan vi arbejder med at følge barnets spor i kreative udtryksformer

Barnet har en naturlig nysgerrighed og skabertrang. Vores opgave er, at følge barnets spor, og skabe de optimale betingelser for en kreativ proces.

Processen kan være vokseninitieret, hvor vi sørger for at læringsrum og materialer er tilgængelige. Det er vigtigt, at det er børnenes egne kreative processer der er i fokus og ikke produktet.

Den kreative proces kan også være børneinitieret. Børnene bruger deres fantasi og finder selv materialer f.eks. på legepladsen som sten, nødder, blade osv. Her laver de deres egne kreative udfoldelser. Her er det vores opgave, at understøtte børnene i processen.

Barnets måde, at udtrykke sig kreativt på, opleves i løbet af dagen, både i legen, i det musiske og den fantasifulde skabelse.

Sammenhænge mellem de 6 læreplanstemaer

Med den styrkede pædagogiske læreplan er sammenhængen mellem de 6 lærerplanstema direkte knyttet til en forståelse af pædagogisk praksis, som en sammenhængende og helhedsorienteret praksis.

Der er med den styrkede pædagogiske læreplan, sat kriterier for det samlede pædagogiske læringsmiljø, som i sammenhæng på tværs og i samspil med hinanden, skal sikre børns læring, dannelse og udvikling. Det betyder med andre ord, at alle dagens handlinger, aktiviteter og processer, tilsammen udgør det læringsmiljø som børnene befinder sig i, når de er daginstitution.

Denne helhedsorienterede forståelse af begrebet læring og læringsmiljø, lægger i tæt tråd med forskning og teori som har præget, og fortsat præger det pædagogiske felt.

Med den styrkede pædagogiske læreplan, er der derfor fokus på sammenspillet mellem de 6 læreplanstemaer, sådan at det samlede pædagogiske læringsmiljø ikke forekommer som en fragmenteret og opsplittet størrelse, men derimod ses fra barnets perspektiv, som et sammenhængende fleksibelt læringsmiljø der bevæger sig på tværs af de 6 læreplanstemaer.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Følgende ord er kommet frem ved DPL udviklingsdag, hvor der er arbejdet med det pædagogiske grundlag.

- Skriftlighed
  - Systematisk dokumentation/refleksion
  - Bruger modeller for evaluerende praksis
  - Forberedelsestid
  - Vi bruger aktivt Tønder Kommunes leveregler
  - Videndeling
-

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfælleskab blandt ledere og pædagogisk personale.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Følgende ord er kommet frem ved DPL udviklingsdag, hvor der er arbejdet med det pædagogiske grundlag.

- Løbende indsamling og behandling af data.
- I den enkelte institution og ved fælles personalemøde
- På en årlig arbejdsdag i DPL gruppen
- Tilsyn anvendes konstruktivt
- Evaluering af indhold og opbygning

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC